

Eunika Baron-Polańczyk

"Osoby z niepełnosprawnościami na współczesnym rynku pracy. Mobilność pracowników", red. B. Pietrulewicz, M. A. Paszkowicz, Zielona Góra 2007 : [recenzja]

Problemy Profesjologii nr 1, 161-163

2007

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Eunika Baron-Polańczyk

Recenzja książki:

B. Pietrulewicz, M.A. Paszkowicz (red.), *Osoby z niepełnosprawnościami na współczesnym rynku pracy. Mobilność pracowników*, Zielona Góra 2007.

W 2007 roku ukazała się praca zbiorowa pod redakcją naukową Bogusława Pietrulewicza i Marii Agnieszki Paszkowicz obejmująca szerokie aspekty pracy zawodowej osób z niepełnosprawnościami. „Osoby z niepełnosprawnościami na współczesnym rynku pracy. Mobilność pracowników” to monografia licząca 180 stron tekstu. Opracowanie jest rezultatem pracy dwunastu autorów poruszających zagadnienia zarówno w sferze teoretycznej, jak i empirycznej, obejmujące dwa obszary tematyczne: 1) etapy życia zawodowego niepełnosprawnych; 2) mobilność pracowników.

Prezentację dorobku teoretycznego i empirycznego w dziedzinie niepełnej sprawności poprzedza krótki „Wstęp”, w którym Redaktorzy wskazują na wielką wartość pracy w życiu osoby niepełnosprawnej, szczególnie w kontekście procesu rehabilitacji, włączenia i normalizacji życia oraz funkcjonowania w społeczeństwie. Słusznie zatem Redaktorzy przyjęli założenie, że „... żadna praca nie wymaga od osoby, która ją wykonuje, wszystkich jej sprawności, oraz że każda osoba niepełnosprawna – pomimo posiadanej dysfunkcji – zachowuje pewne sprawności i dyspozycje, które przy zastosowaniu odpowiednich środków stanowią podstawę przygotowania do pracy zawodowej, a następnie zatrudnienia”.

Cześć pierwszą rozpoczyna artykuł omawiający teoretyczne założenia dotyczące przygotowania zawodowego młodzieży niepełnosprawnej oraz prezentujący wyniki badań środowiskowych wybranych problemów procesu przygotowania zawodowego. Warto podkreślenia są uzyskane wyniki badań sondażowych i ich wstępna analiza wskazująca na: czynniki decydujące o wyborze zawodu; rodzaje utrudnień dydaktycznych wpływających na nauczanie-uczenie się zawodu; plany zawodowe młodzieży niepełnosprawnej na progu ukończenia szkoły zawodowej; stan obiektów warsztatów szkolnych w zakresie praktycznego przygotowania młodzieży do pracy (Bogusław Pietrulewicz, Anna Ziętek). Kolejny artykuł porusza zagadnienia związane ze zmianą roli zawodowej. Autorka (Jolanta Lipińska-Lokś) przedmiotem diagnozy i własnych rozważań uczyniła sytuację osób z niepełnosprawnością wobec konieczności nagłej zmiany roli zawodowej. Na szczególną uwagę zasługują sformułowania obejmujące postawy osób wraz z istotnymi czynnikami opisującymi badane zjawisko. Tekst Heleny Ochonczenko omawia problematykę dotyczącą samoskuteczności oraz zawiera wyniki badań własnych w tym zakresie przeprowadzonych na studentach Uniwersytetu Zielonogórskiego. W świe-

tle czynników wpływających na kształtowanie i poczucie własnej skuteczności godne uwagi są rozkłady wyników uzyskane w zakresie zaufania do: Ogólnych Kompetencji Życiowych (SSŻ), Własnych Kompetencji Zawodowych (SSZ), Własnych Kompetencji Kontroli Zdarzeń (SSK), Własnych Kompetencji w Zakresie Koordynacji Różnych Sfer Życia (SKŻ). W trakcie pracy zawodowej osoby niepełnosprawne mogą zetknąć się ze zjawiskami o charakterze patologii społecznej. Zagadnieniom tym poświęcił swój artykuł Zdzisław Wołek, który w przejrzysty i uporządkowany sposób przedstawił wybrane, szczególnie niebezpieczne i szkodliwe zjawiska patologiczne, z którymi można spotka się na terenie zakładu pracy. Przedmiotem swoich rozważań Autor uczynił min. uzależnienia, przestępczość i grupy przestępcze w środowisku pracowniczym oraz lobbing. Poruszane problemy są trudne, złożone i do końca nie zbadane – co podkreśla Autor w uwagach końcowych. Ze względu na ich ważność wymagają zatem rozpoznania i badań środowiskowych. Osoby z niepełnosprawnością intelektualną znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, doświadczając wielorakich barier, których przeglądu dokonał Andrzej Barczyński. Autor wskazuje na przyczyny niskiej aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych oraz koncentruje się przede wszystkim na specyficznych uwarunkowaniach niepełnosprawnych intelektualnie wobec rehabilitacji i aktywności zawodowej oraz warunkach możliwości zwiększenia aktywności zawodowej tej grupy osób. Marcin Garbat przedstawia założenia polityki Unii Europejskiej w odniesieniu do rynku pracy osób niepełnosprawnych omawiając instrumenty wykorzystywane w praktyce w wybranych krajach Wspólnoty. Część pierwszą kończy artykuł pokazujący dobre praktyki w zakresie wspierania aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych na przykładzie Mobilnego Centrum Informacji Zawodowej (Adam Szołno).

Drugą część książki rozpoczyna tekst Macieja Żukowskiego prezentujący wybrane aspekty migracji pracowników w Unii Europejskiej. Poruszane w opracowaniu problemy mają swoje odniesienie ekonomiczne. Po krótkim wprowadzeniu do teorii migracji Autor przedstawia trzy zagadnienia tematyczne: 1) Swoboda przepływu pracowników – jedna z podstawowych swobód wspólnotowych; 2) Realia mobilności w Unii Europejskiej; 3) Perspektywy. Opracowanie, co podkreśla sam Autor we Wstępie, próbuje odpowiedzieć na pytanie: dlaczego jest taka rozbieżność między prawem a korzystaniem z niego i jakie są perspektywy w tym zakresie? Zagadnienia obejmujące możliwości i bariery mobilności pracowników zarówno sprawnych, jak i niepełnosprawnych przedstawia Maria Agnieszka Paszkowicz. Swoje rozważania Autorka prowadzi w aspekcie mobilności geograficznej oraz mobilności zawodowej uwzględniając ich zależność od wielu czynników związanych bezpośrednio i pośrednio z samą osobą niepełnosprawną. Doświadczenia niemieckie w zakresie wspierania mobilności zawodowej osób niepełnosprawnych omawia w swoim artykule Reiner Schwarzbach. Jan Mielżyński skupił się na zadaniach samorządów terytorialnych i ich realizacji w aspekcie tworzenia warunków

do mobilności zawodowej osób niepełnosprawnych. W swoich analizach Autor stara się wykazać, że zadaniem władz administracji publicznej jest kreowanie warunków do tego, aby żadna z osób niepełnosprawnych nie pozostawała sama z problemem znalezienia zatrudnienia mimo swojej choroby. Serię artykułów kończy opracowanie Bogusława Radzio przedstawiające realia województwa lubuskiego w zakresie zatrudnienia i mobilności pracowników, ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych. Po przeglądzie danych o stanie bezrobocia oraz ofert pracy dla osób niepełnosprawnych Autor słusznie wyraża swoje zaniepokojenie z powodu niekorzystnej sytuacji niepełnosprawnych na rynku pracy.

Książka „Osoby z niepełnosprawnościami na współczesnym rynku pracy. Mobilność pracowników” jest aktualna i godna polecenia. Ma bardzo szerokiego odbiorcę. Adresowana jest dla tych wszystkich, których interesują aspekty niepełnej sprawności i rynku pracy. Przedstawiane zagadnienia mogą być przydatne nie tylko dla badaczy podjętej problematyki, ale i dla pracowników urzędów pracy i agend pośrednictwa pracy, biur karier, samorządów gospodarczych, pracodawców, osób zajmujących się zawodowo problemami rynku pracy, samorządów, podmiotów zawodowej edukacji szkolnej i pozaszkolnej.

Oddana do rąk Czytelnika pozycja nie wyczerpuje całości podjętej tematyki, co podkreślają również sami Redaktorzy, lecz stanowi wprowadzenie do tego obszernego i złożonego obszaru poszukiwań badawczych. Dlatego też Redaktorzy zapowiadają, iż w przyszłości planują pogłębianie i rozszerzanie refleksji nad problematyką współczesnego rynku pracy osób niepełnosprawnych. Niezależnie od tego, książka jest potrzebna i ważna, ponieważ wnosi ona istotne wartości poznawcze, posiadając swoje odniesienia zarówno do teorii, jak i praktyki. Miejmy nadzieję, że opracowanie – ukazujące od strony aplikacyjno-użytkowej zróżnicowane obszary wiedzy i niewiedzy o niepełnej sprawności, rynku pracy oraz mobilności pracowników – przyczyni się do propagowania humanistycznej refleksji nad pracą osób z niepełnosprawnościami.